

Ahoj zahradníci

Do rukou se vám dostává náš **univerzální kalendář**, ve kterém najdete náměty na různá pozorování a aktivity v zahradě. Proč univerzální? Protože u měsíců nejsou vypsaná čísla jednotlivých dnů, ty si **dopíšete sami dle aktuálního roku**. Svá pozorování tak **můžete začít kdykoliv a v kteroukoliv část roku**.

Kalendář se skládá ze **samostatných listů pro každý měsíc**. Naleznete zde pranostiku, vysvětlení názvu měsíce, přehled činností v zahradě a také náměty na pozorování a další aktivity nejen do zahrady. Do přiložené tabulky můžete **zaznamenávat svá pozorování**. Můžete sem psát, kreslit nebo lepit samolepky. **Na konci měsíce si můžete zapsat, co zajímavého jste objevili nebo zažili**.

Na dalším přiloženém listě najdete **samostatnou tabulku pro sledování počasí v průběhu měsíce**. Tu je třeba si **nakopírovat na každý měsíc**. Zvolte si určitou hodinu, kdy budete každý den svá pozorování do tabulky zaznamenávat. Kromě počasí také sledujte, jestli **bylo pocitově zima nebo teplo** (vybarvíme teploměr červenou nebo modrou barvou). Na konci měsíce pak **spočítejte, jaké počasí bylo nejčastěji**. To si pak zapište do kalendáře.

Kromě počasí můžete sledovat a zaznamenávat i jiné věci. Pak můžete **svá pozorování porovnávat a zjišťovat, jak se zahrada v průběhu roku mění**.

Každý měsíc se můžete vypravit na zahradu s papírem a zkusit **posbírat co nejvíce barev**, které zde najdeme. Barvy sbíráme jednoduše tak, že list nebo květ roztřeme po papíře. Ke každé barvě si můžete napsat, z čeho jste ji získali. Podobně můžete barvit i hlínou či klacíky. **Sledujeme pak rozdíly v množství barev, které se nám každý měsíc podařilo najít**.

Roční změny můžete sledovat i **za pomoci fotoaparátu**. Vyberte si **místo v zahradě, které pravidelně fotíte**. Pak sledujte, **jak se fotografie v průběhu roku mění**. Stejným způsobem můžete fotit i vybranou **větvičku keře či stromu nebo rostlinu na záhonku**.

Zaznamenávat si můžete i **rozdíly v počtu živočichů, které v zahradě potkáte**. Můžete k tomu použít tabulku na sledování počasí. Do rámečků jednotlivých dnů si však nebudete zakreslovat počasí, ale zvířátka, která jste ten den objevili.

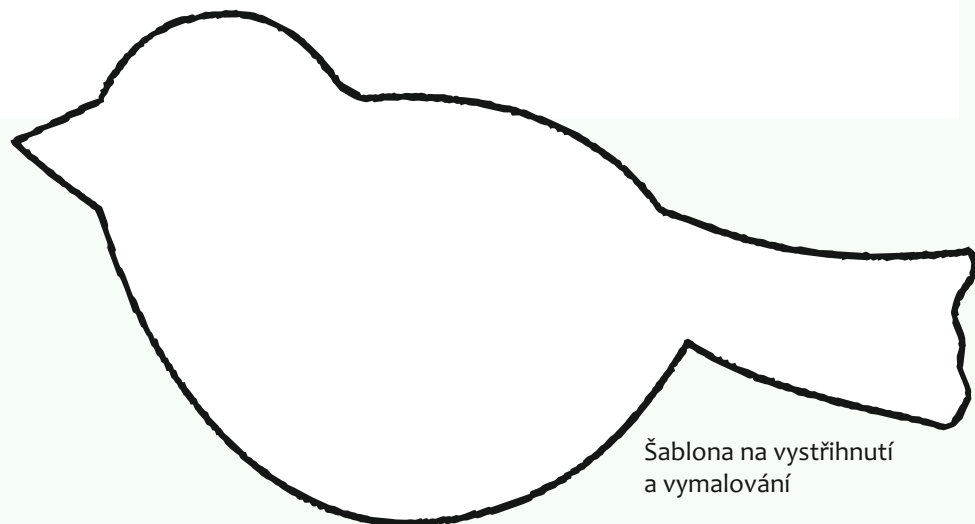
Přeji vám spoustu zábavy při společném objevování tajů přírody a zahrady.

Lenka Pavelčíková

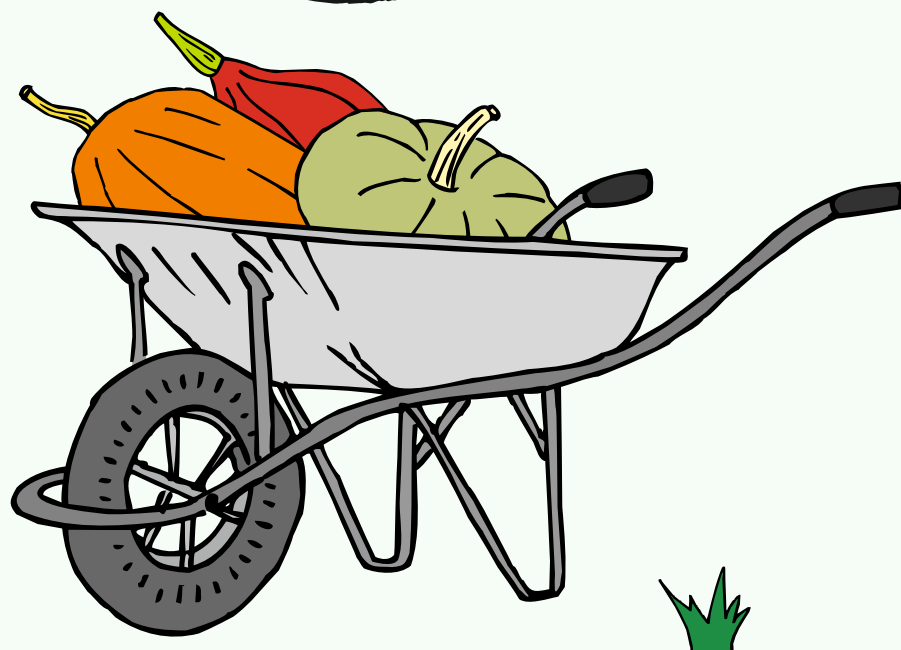
Příběhy ze zahrady – hra

Na hladké kamínky si můžete **namalovat různá zvířátka, rostliny či činnosti**, které se v zahradě dělají. Můžete namalovat i **slunce, mraky, déšť, vítr nebo kaluž**. Všechny kamínky si pak dejte **do plátěného pytlíku**. Můžete začít hrát. Hráči si sednou do kruhu. Plátěný pytlík je uprostřed. První hráč vytáhne kamínek z pytlíku, prohlédne si obrázek, a **začne o něm vyprávět příběh** (řekne jednu až dvě věty). **Pokračuje jeho soused**, který vytáhne další kamínek s obrázkem. Naváže na vyprávění prvního hráče. Takto pokračujeme, dokud se všichni nevystřídají, nebo nedojdou kamínky.

Inspiraci pro obrázky můžeme sbírat při procházkách nebo práci v zahradě. Z každé procházky si můžeme namalovat další kamínek a hru tak rozšiřovat o další náměty.

Šablona na vystřihnutí a vymalování

Název: Co se děje v zahradě? – pozorovací kalendář nejen pro zvědavé děti
Autor: Lenka Pavelčíková
Grafické zpracování, ilustrace: Petr Pavelčík

Vydavatel: Dům dětí a mládeže Uherské Hradiště, příspěvková organizace
Adresa vydavatele: Purkyňova 494, 686 06 Uherské Hradiště

Tisk: Tisk Sarpet s.r.o.

PONDĚLÍ

ÚTERÝ

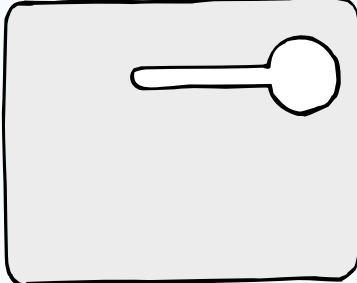
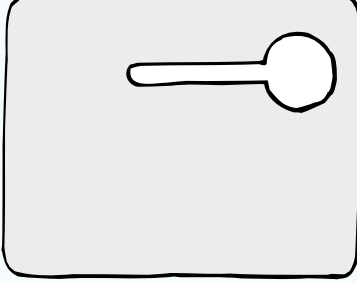
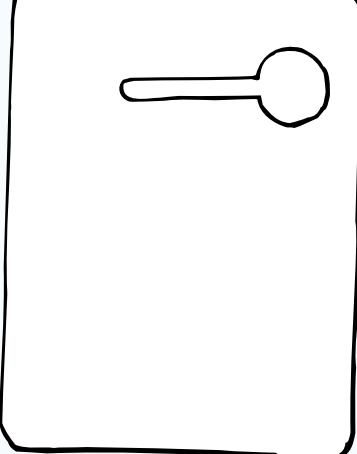
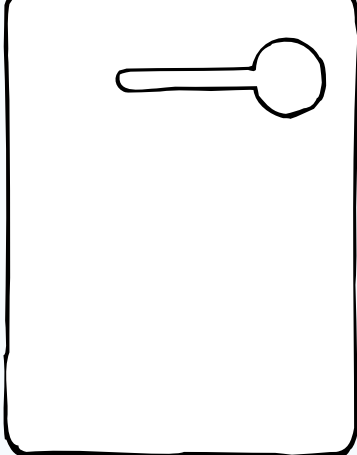
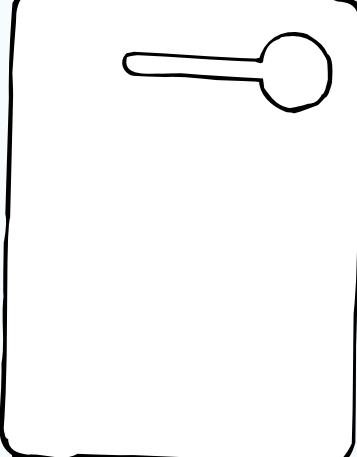
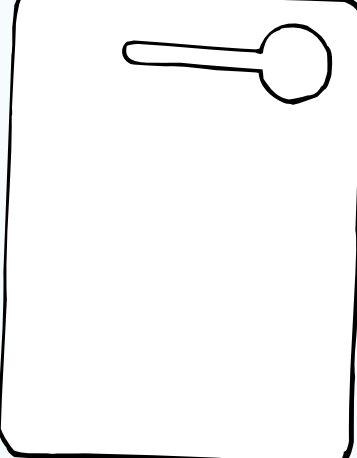
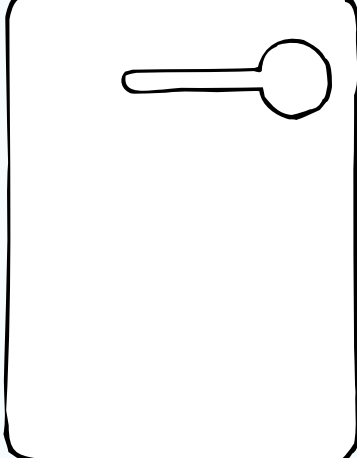
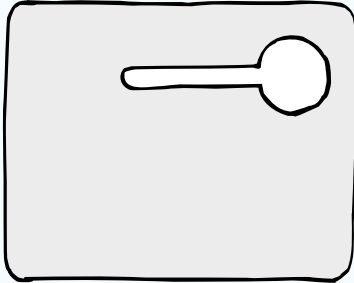
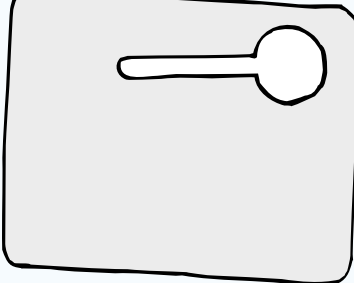
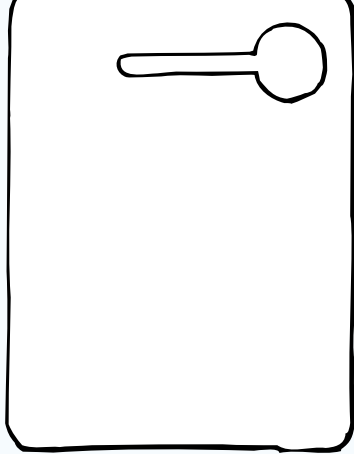
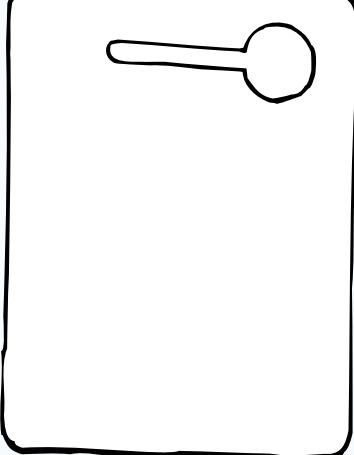
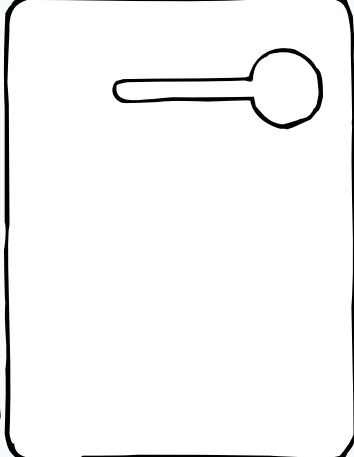
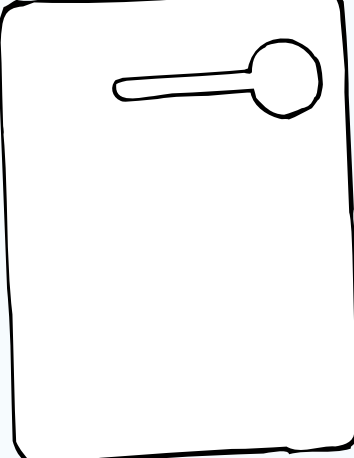
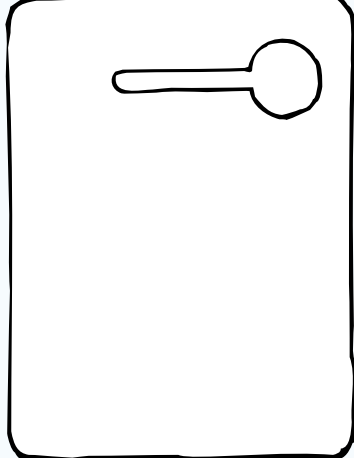
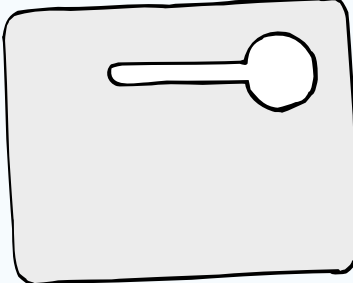
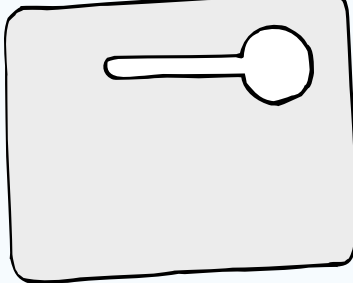
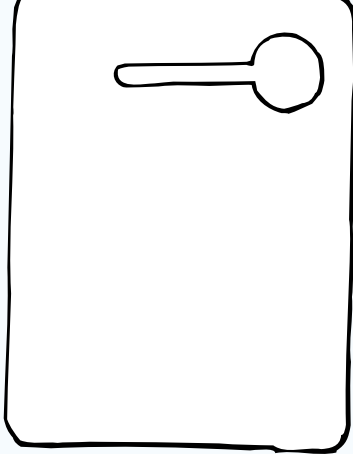
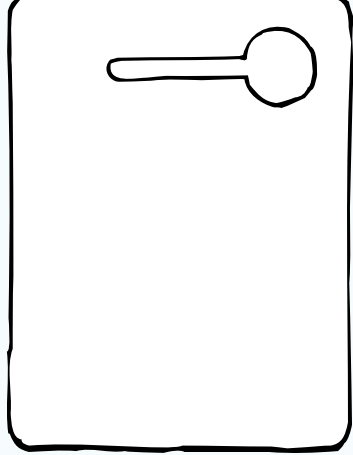
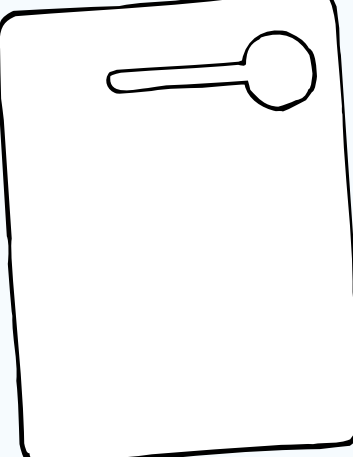
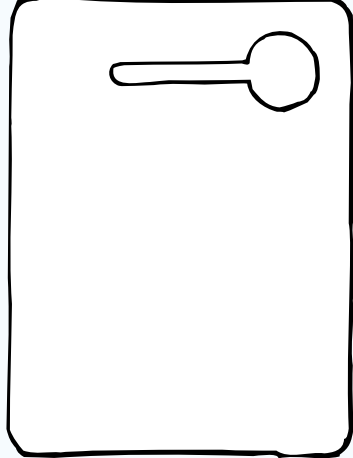
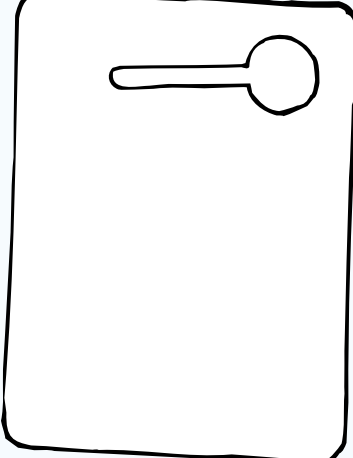
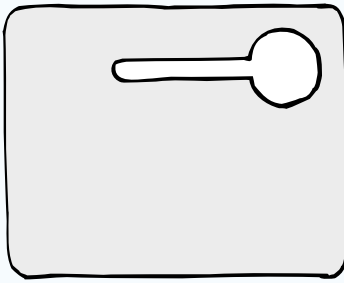
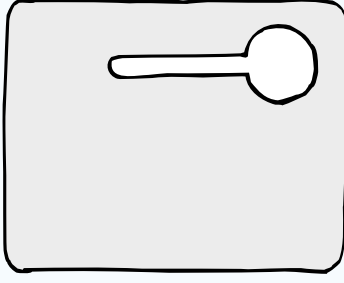
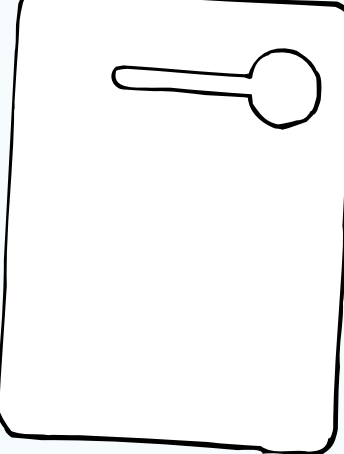
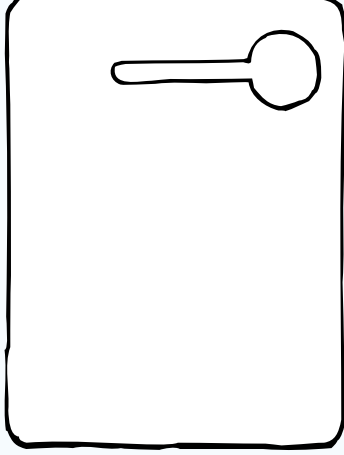
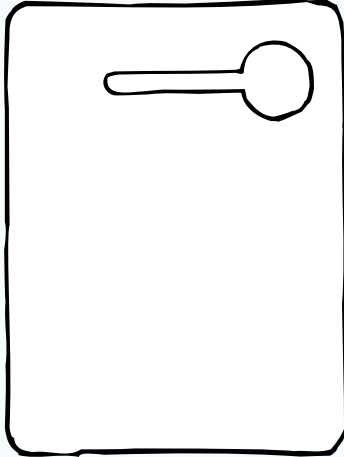
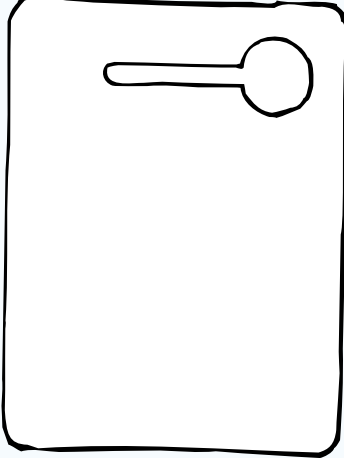
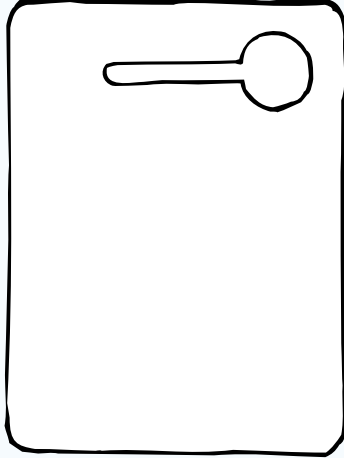
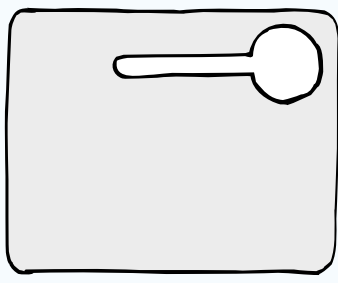
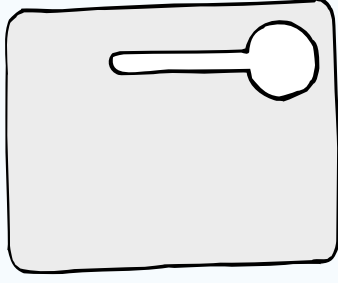
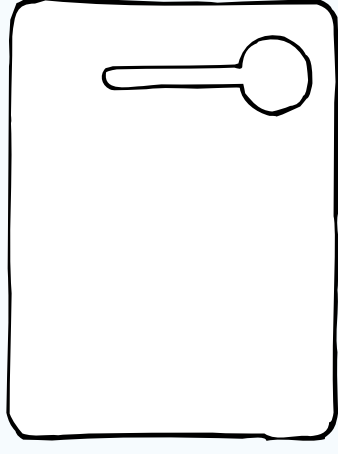
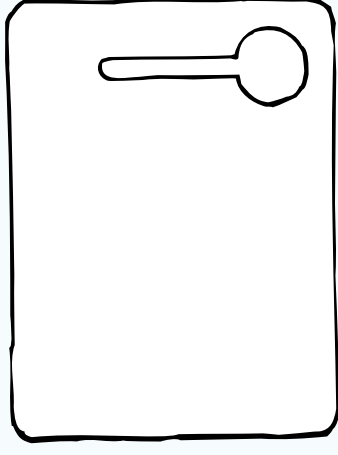
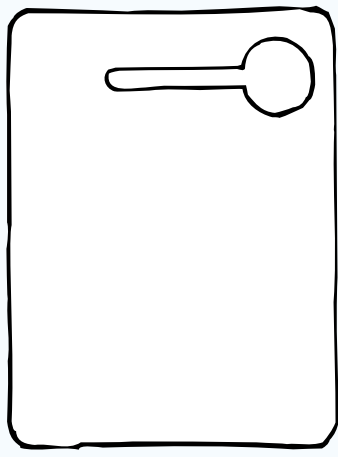
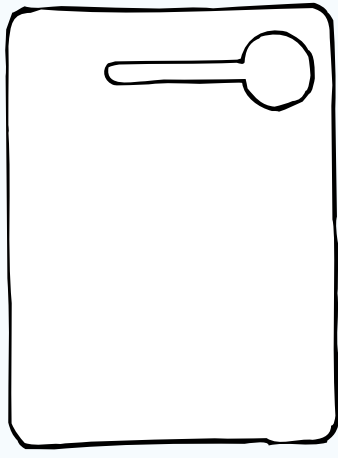
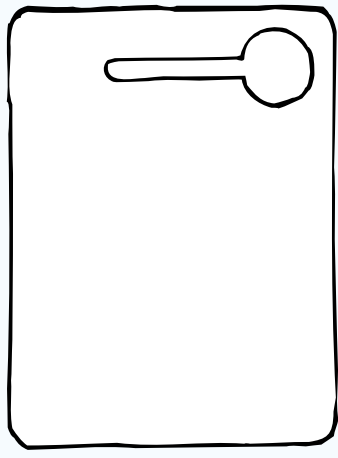
STŘEDA

ČTVRTEK

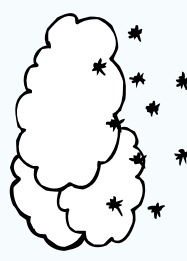
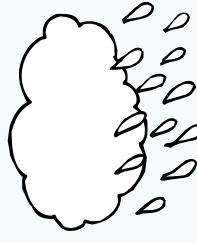
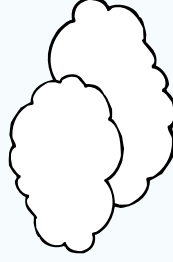
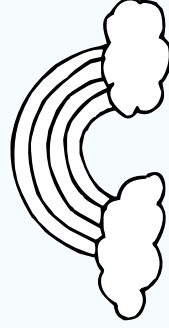
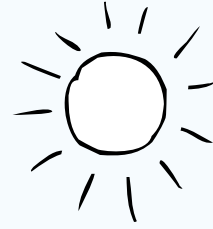
PÁTEK

SOBOTA

NEDĚLE

Jaké bylo počasí
v měsíci:

.....

LEDEN

Leden je náš nejstudenější měsíc. Často mrzne a na hladině potoků, řek a rybníků se tvoří led. A podle ledu se také leden jmenuje.

Když v lednu včely poletují, nedobří rok ohlašují.

Hra

V zahradě si na zahřátí můžeme zahrát honičku na kočku a vrabčáky. Na volném prostoru rozhodíme papírky, představující zrní pro vrabčáky. Děti-vrabčáci se schovávají před kočkou v křoví. Pokud kočka není vidět, vybíhají do prostoru a sbírají papírky (krmí se). Jakmile se objeví kočka, letí se rychle schovat. Kočka se snaží nenápadně připlížit a chytit vrabce. Ten, koho chytí, se stává kočkou nebo vypadává ze hry.

Práce v zahradě

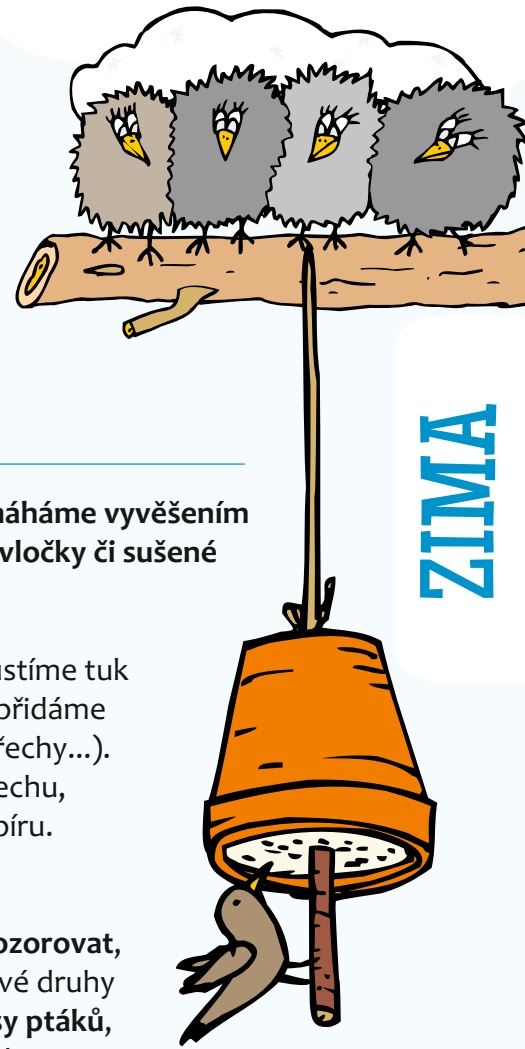
V lednu se věnujeme **opravám nářadí a přípravě osevního plánu** na nadcházející jaro. Můžeme také natřít stromy vápenným mlékem, abychom je chránili před popraskáním. Chráníme také větve stromů před polámaním sněhem.

Inspirace na leden

V zimě je pro ptáky v zahradě těžké shánět potravu, tak jim **pomáháme** vyvěšením **krmítka**. Tam dáváme různé druhy **semínek**, **vyloupané ořechy**, **vločky** či **sušené bobule**. Krmítko pravidelně kontrolujeme a čistíme.

Můžeme si s dětmi **vyrobiť i jednoduché tukové krmítko**. Rozpustíme tuk (hovězí lůj, sádlo, 100% rostlinný tuk). Jakmile začne chladnout, přidáme semínka (slunečnice, proso, len, mák sezam, drcené nesolené ořechy...). Zamícháme, a směs dáme do malého květináče, kokosového ořechu, nebo ji natřeme na rozvitou šišku nebo ruličku od toaletního papíru. Hotové krmítko zavěsíme tak, aby na něj nesvítlo přímé slunce.

Pokud máme krmítko umístěné poblíž okna, můžeme s dětmi **pozorovat**, jaké **druhy ptáků** na krmítko přilétají. Děti si pak mohou jednotlivé druhy vyhledávat v atlasech. Dětem můžeme nachystat **prázdné obrysy ptáků**, které si **vybarví** dle obrázku a **pojmenují**. Vybarvené ptáčky si pak můžeme vylepit na okno.

ZIMA

PONDĚLÍ

ÚTERÝ

STŘEDA

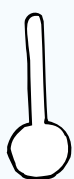
ČTVRTEK

PÁTEK

SOBOTA

NEDĚLE

V lednu bylo nejčastěji takové počasí (zakroužkuj)

Co jsme se zajímavého dověděli/naučili/viděli

.....

.....

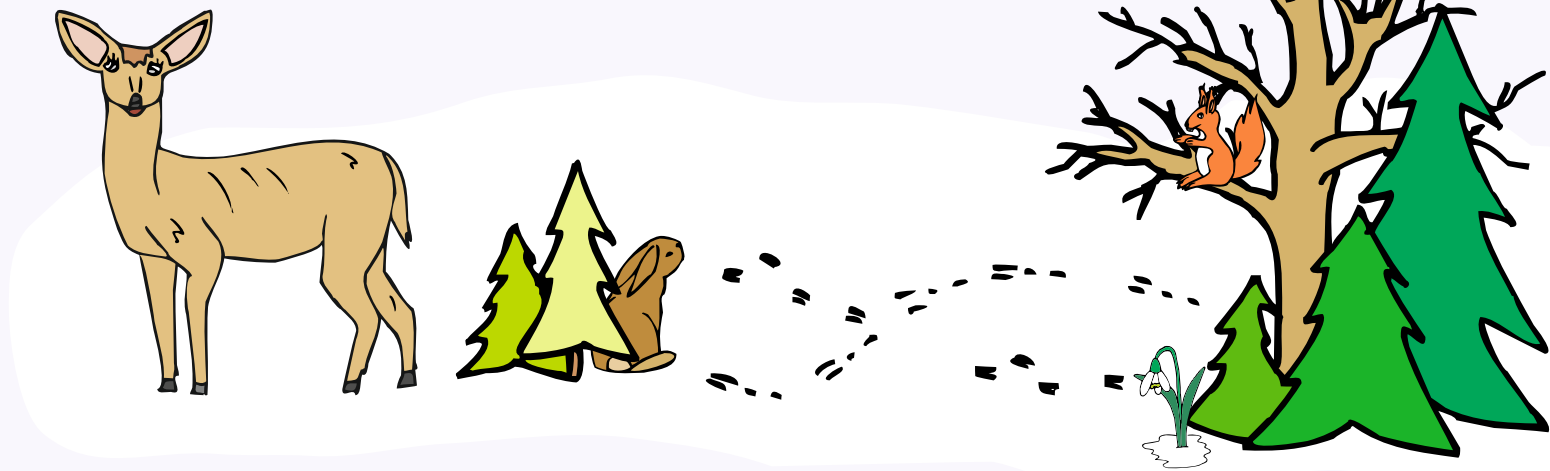
.....

.....

ÚNOR

V únoru přichází první oblevy. Led se sněhem taje a zmrzlá zem se mění v bláto. Dříve se říkalo, že se vše noří (unoří) do vody (vše je mokré a blátivé). Proto je únor únorem.

Jestli únor honí mraky, staví březen sněhuláky.

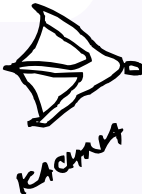
Inspirace na únor

V zimě **mnoho zvířátek neuvidíme**, ale přesto venku jsou. Velmi často je **prozradí stopy**, které za sebou nechávají. Při procházce mějme oči otevřené a zkusme nějaké **stopy najít**. Ze stop lze při troše cviku **vyčíst celé příběhy**. Tak proč to nezkusit?

Můžeme si také **vyrobit razítka stop**. Na pěnový papír (moosguma) si nakreslíme stopu, kterou vystřihneme. Poté ji přilepíme na dřevěný špalíček nebo jinou podložku. Necháme zaschnout a razítko je hotové. Pokud si vyrobíme různá razítka, můžeme pomocí nich **vytvářet vlastní příběhy** zvířátek na papíře. Ke stopám můžeme dokreslit různé detaily (stromy, cesta, potrava...). Natisknuté příběhy pak můžeme **nechat někoho jiného hádat**.

Pokud najdeme pěknou hlubokou stopu, můžeme si také udělat její **odlitek**. Kolem stopy uděláme z pruhu papíru ohrádku. Rozmícháme sádku s vodou a nalijeme do stopy. Necháme ztuhnout. Pak opatrně vyjmeme. Takto si můžeme **vytvořit sbírku stop**.

PRASE

Hra

Při procházce venku si můžeme **zahrát šipkovanou**. Rozdělíme se na dvě skupiny. První skupina vyráží dříve a cestou chystá domluvená znamení (šipky křídou, klacíky,...). Druhá skupina se pak snaží tu první vystopovat. Po určitém čase se první skupina zastaví a počká. Jakmile se skupiny potkají, v šipkování se vymění. Tentokrát druhá skupina šipkuje zpáteční cestu.

PONDĚLÍ

ÚTERÝ

STŘEDA

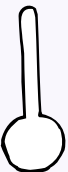
ČTVRTEK

PÁTEK

SOBOTA

NEDĚLE

V únoru bylo nejčastěji takovéto počasí (zakroužkuj)

Co jsme se zajímavého dověděli/naučili/viděli

.....

.....

.....

BŘEZEN

Na větvích bříz najdeme již v březnu malé lístečky. A právě podle bříz se tento měsíc jmenuje.

Co děláme v zahradě?

V březnu máme **na zahradě už hodně práce**. Je třeba nachystat záhonky, seříznout okrasné traviny těsně u země, **vysít hrášek, mrkev, ředkvičky, hlávkový salát či jarní česnek a cibuli**. Budujeme také **hmyzí hotely**, vyvěsíme nové budky a dáme do zahrady čmelákovník.

Březnové slunce má **krátké ruce a dlouhý kabát**.

Inspirace na březen

Začátkem března už je jasné, že se **blíží jaro**. V zahradě **kvetou první rostliny**. Na stromech se zvětšují pupeny a kvetou jehnědy. Mezi květy už **pilně poletují včely**. Ty z nich sbírají nektar a pyl, který nosí do úlu.

JARO

Hra

Pojďme si **zahrát na pilné včelky**. Jeden hráč je včelí matka a je v úle. Ostatní jsou včely. Potřebujeme hrací kostku s barvami nebo puntíky. Kostka je na podložce uprostřed hrací plochy (úlu). Včela si hodí kostkou a vybíhá do zahrady hledat kartičku stejné barvy nebo se stejným počtem puntíků. Jakmile ji najde, vezme si ji a běží si hodit znovu. Hra končí, jakmile včelí matka pískne. Vyhrává ten, kdo stihne najít nejvíce kartiček.

V tomto období můžeme **zkoumat, co se schovává v pupenech**. Nastříháme si větvičky s pupeny z různých stromů. Pak je dáme do vázy s vodou do tepla na okno a pozorujeme. Můžeme pozorovat i lupou. V pupenech jsou **schované květy a listy**. Některým stromům však dříve vyrostou květy, jiným listy. Takto můžeme pozorovat i kvetení jehněd. Ustříhneme větvičku s jehnědami a ve váze dáme na okno. V teple jehnědy dozrají a vykvetou. Na parapetu pak uvidíme žlutý prášek, který z jehněd vypadává. Je to pyl, který včely sbírají.

S dětmi si také můžeme **vytvořit plán zahrady**, do kterého si buď naplánujeme, co budeme kde pěstovat či stavět, nebo do něho budeme v průběhu roku zaznamenávat zajímavé objevy ze zahrady.

PONDĚLÍ

ÚTERÝ

STŘEDA

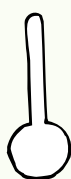
ČTVRTEK

PÁTEK

SOBOTA

NEDĚLE

V březnu bylo nejčastěji takové počasí (zakroužkuj)

Co jsme se zajímavého dověděli/naučili/viděli

.....

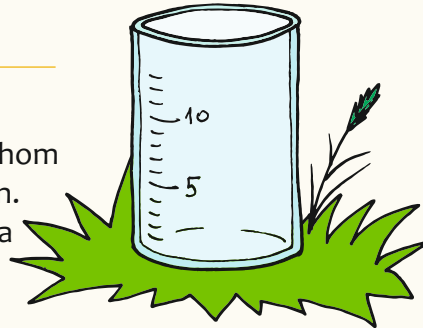
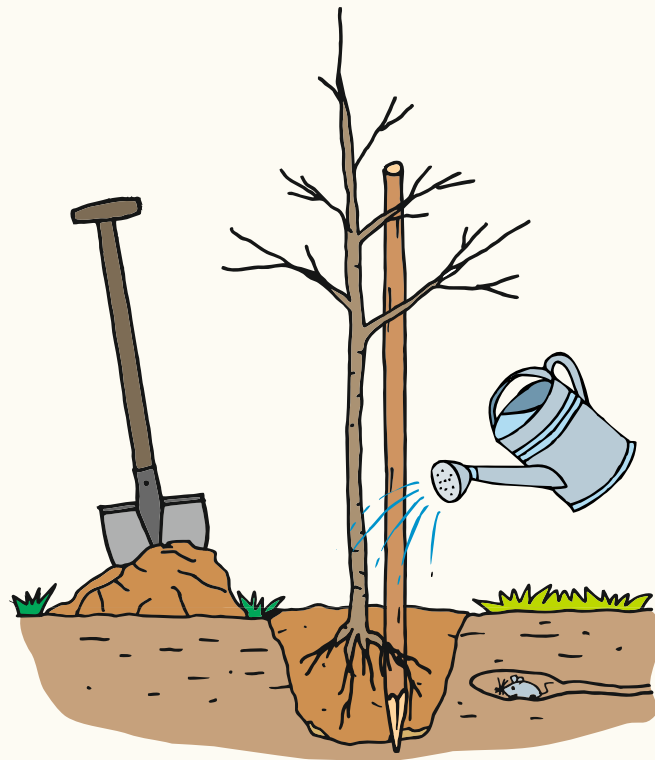
.....

.....

.....

DUBEN

Jméno dal tomuto měsíci opět strom. Duben se jmenuje podle dubu, který se v tuto dobu probouzí, a z pupenů rostou první lístečky.

Co děláme v zahradě?

Duben je **obdobím velkého výsevu a výsadby**. Vysazujeme brambory, nové ovocné stromy, jahody. Plejeme záhonky, jednotíme již vyrostlé rostlinky, ostříháme šalvěj nebo levanduli. Už také **sklízíme první ředkvičky**.

Na sklonku dubna a května přilétají rorýsi

Mokrý duben, suchý červen.

Inspirace na duben

V dubnu už je **jaro v plném proudu** a na zahradě je opravdu živo. **Probouzí se noví a noví obyvatelé zahrady** a hned se vrhají do práce. Venku se vše rychle mění. A to i počasí, o kterém se říká, že je aprílové.

Sledováním počasí a jeho předpovídáním se člověk zabývá od pradávna. Počasí můžeme **snadno pozorovat** i my za pomoci jednoduchých pomůcek. Můžeme jednoduše zaznamenávat do tabulky, jak který den bylo. Můžeme také provádět **měření v zahradě**. Zahradníky určitě bude zajímat, **kolik napršelo**. To můžeme změřit za pomoci jednoduchého **srážkoměru** (větší sklenice bez zúženého hrdla s narysovanou centimetrovou stupnicí), umístěného na volném prostranství. Také můžeme sledovat, zda je **vlhko či sucho**. K tomu se hodí **borovicová či smrková šiška**, zavěšená venku pod střechou. Ve vlhku je šiška zavřená, čím větší je sucho, tím je rozevřenější. Fungování šišky si můžeme jednoduše ověřit. Když ji necháme vyschnout na topení rozevře se, když ji dáme do vody zavře se.

Hra

Když v dubnu vysvitne sluníčko, můžeme si **zahrát stínovou babu**. Baba se ale nepředává rukou. Abychom předali babu, musíme někomu šlápnout na jeho stín. Před babou se dá schovat do domečku. Tím je třeba stín stromů, kam se schováme i se svým stínem. V domečku však můžeme být nejvýše 30 vteřin.

PONDĚLÍ

ÚTERÝ

STŘEDA

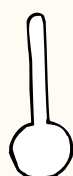
ČTVRTEK

PÁTEK

SOBOTA

NEDĚLE

V dubnu bylo nejčastěji takovéto počasí (zakroužkuj)

Co jsme se zajímavého dověděli/naučili/viděli

.....

.....

.....

.....

JARO

KVĚTĚN

V tomto měsíci v přírodě kvete nejvíce stromů a bylin. A právě množství květů dalo měsíci jméno.

Májový deštiček, poroste chlebiček.

Hra

Při odpočinku v zahradě si můžeme **zahrát na detektivy**. Sedíme v kruhu. Jeden z hráčů je svědek, který popisuje hledanou rostlinu. Neříká její jméno, jen popíše, jak vypadá a jaké má vlastnosti. Ostatní jsou detektivové a poslouchají popis. Kdo pozná rostlinu z popisu, vyběhne, a snaží se správnou rostlinu v zahradě najít. Jako důkaz, že ji našel, stačí svědkovi přinést lístek z rostliny. Ve hře se střídáme.

Inspirace na květen

V zahradě je **plno květů** rozličných tvarů a barev. Můžeme je pozorovat, porovnávat, vonět k nim, nebo sledovat, jaké druhy hmyzu na ně přilétají. Při podrobném pozorování si můžeme všimnout, z jakých částí se květy skládají. Když si je pořádně prohlédneme pod lupou, můžeme s dětmi zkusit z modelíny **vyrobiť model prohlíženého květu**. Při prohlížení květů si je také můžeme vyhledat v atlase a naučit se jména rostlin, kterým patří.

Květy také můžeme **využít pro malování**. Když rostlinu rozetřeme po papíře, zjistíme, že ne vždy maluje takovou barvou, jakou má. Můžeme jimi buď malovat na čistý bílý papír, využít je k vybarvování omalovánky, nebo jen na papír jako na paletu sbírat co největší množství barev. Obrázky si pak můžeme vystavit a pozorovat, co se s nimi bude dít, když na ně bude každý den svítit sluníčko, nebo když budou uložené ve složce.

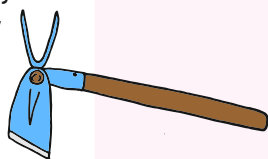
Květy také můžeme posbírat, rozložit mezi savý papír a nechat **vylišovat** v knize. Z vylisovaných květů pak můžeme **vyrobiť záložku do knihy** nebo přáníčko pro maminku. Jednoduše květy nalepíme na tvrdý papír. Květy můžeme dokreslit fixy nebo pastelkami.

Co děláme v zahradě?

V květnu **sklízíme první saláty a jahody**. Záhonky **plejeme a okopáváme**. **Sázíme** bylinky a rajčata, okurky, kedlubny či papriky. Rostliny také **zaléváme**. Do zahrady umístíme **pítko pro ptáky**.

2. neděli v květnu je svátek matek ;)

PONDĚLÍ

ÚTERÝ

STŘEDA

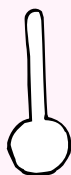
ČTVRTEK

PÁTEK

SOBOTA

NEDĚLE

V květnu bylo nejčastěji takové počasí (zakroužkuj)

Co jsme se zajímavého dověděli/naučili/viděli

.....

.....

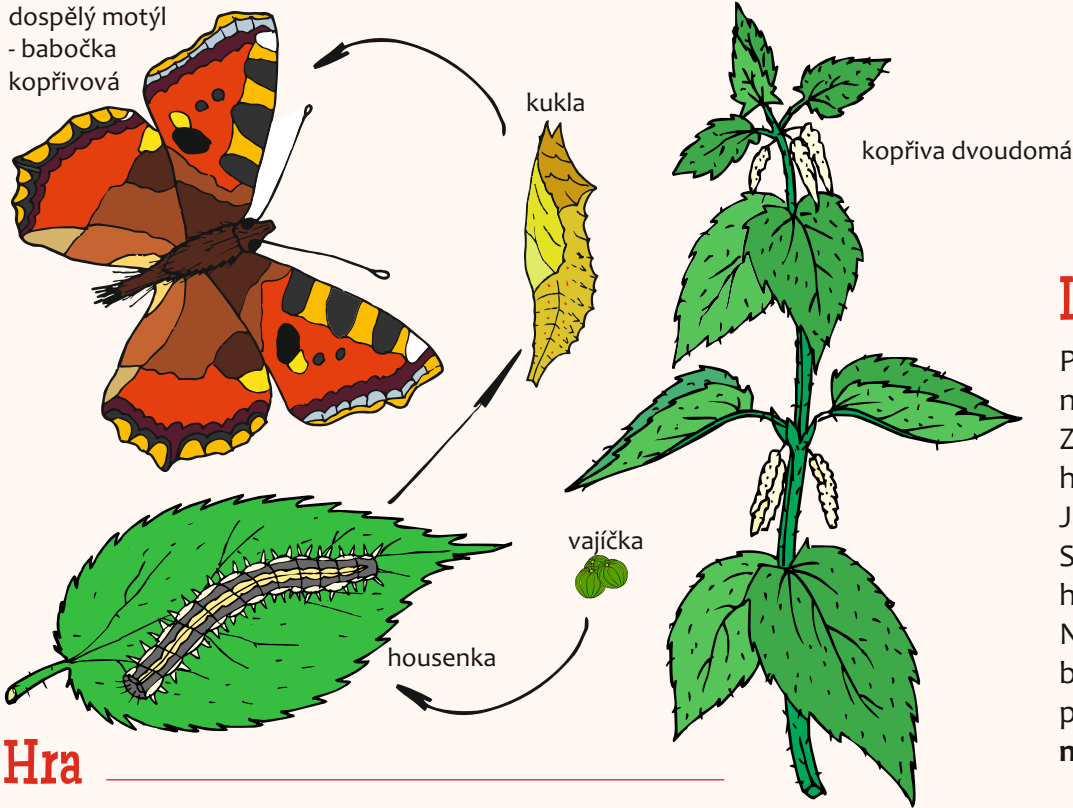
.....

.....

JARO

ČERVEN

V tomto měsíci dozrávají a červenají se první třešně, jahody a rybíz. A právě červená barva plodů dala měsíci jméno.

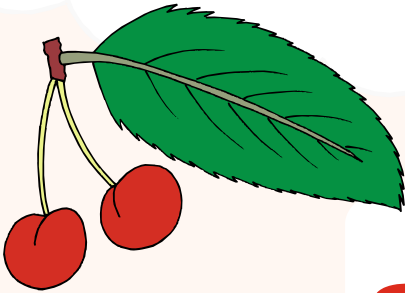
Hra

Zahrajme si venku **na motýly**. Místo křídel si vezmeme šátky nebo obarvené gázy různých barev. Pokud není na blízku pták, motýl tančí mezi květy (můžeme pustit hudbu, tleskat, zpívat). Jakmile se na louce objeví kos (další hráč, nebo přestane hrát hudba), motýli přestanou tančit a snaží se schovat. Musí najít květ (nachystaný papírový, opravdový), který má stejnou barvu, jako jejich křídla. Pokud je kos chytí, sezobne jim křídla. Chycený motýl se stává kosem.

Co děláme v zahradě?

Začíná **období sklizně**. Sklízíme jahody, třešně, rybíz, mrkev, hrášek. **Sbíráme a sušíme bylinky**. Stříháme odkvetlé části rostlin, pokud je nechceme nechat dozrát. Plejeme, kypříme a okopáváme půdu. Zálivku provádíme nejlépe ráno nebo navečer.

Je-li červen deštivý, krásný červenec nás navštíví.

Inspirace na červen

Při procházkách **můžeme sledovat motýly**, jak létají po okolí, a jakoby něco hledají. Hledají správnou rostlinku, na kterou by nakladli svá vajíčka. Z těch se pak narodí malé housenky, které budou rostlinku okusovat. Až housenky dostatečně vyrostou, zakuklí se, a nakonec z nich budou motýli. Je to takový motýlí zázrak, který můžeme jednoduše pozorovat i my. Stačí dát housenku i s rostlinou, kterou jí, do velké sklenice s větvičkou a hlínou na dně. Housenku musíme pravidelně krmit, aby pěkně rostla. Nakonec se housenka zakuklí. Pak musíme být trpěliví. Někdy se motýl objeví brzy, jindy až další jaro. Celou dobu se však o kuklu musíme starat. Občas porosit, a pokud motýl čeká na jaro, dát ji do chladné místnosti. **Vylíhlého motýla si ve sklenici opatrně prohlédneme a vypustíme zpátky na zahradu.**

Stejným způsobem **můžeme chovat i slunéčka**. Jsou to malí zahradníkoví pomocníci. V zahradě můžeme najít listy se žlutými vajíčky naspodu, nebo jejich larvy. Ve sklenici je chováme stejně. Ale pozor! Larvy sluníček nejlépe rostliny, ale mšice, které na rostlinách žijí. Tudíž je musíme také krmit mšicemi. Nejlépe je, když jim do sklenice budeme pravidelně dávat větvičky se mšicemi. Nakonec se larvy zakuklí a budou z nich další slunéčka. **Opět je nezapomeneme vypustit ven.**

PONDĚLÍ	ÚTERÝ	STŘEDA	ČTVRTEK	PÁTEK	SOBOTA	NEDĚLE

V červnu bylo nejčastěji takové počasí (zakroužkuj)

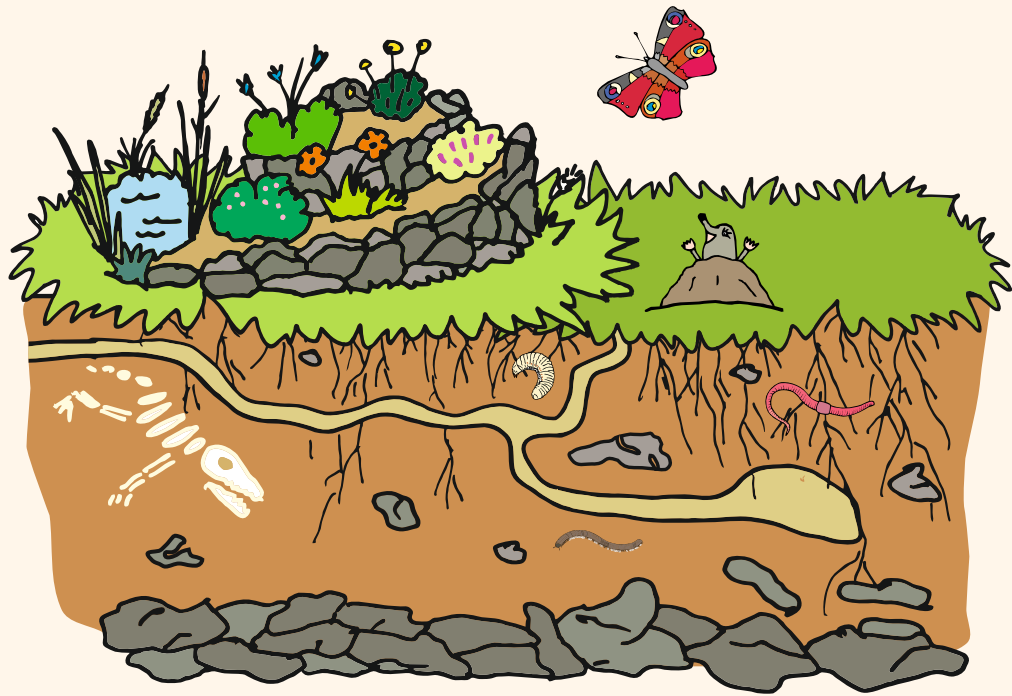

Co jsme se zajímavého dověděli/naučili/viděli

ČERVENEC

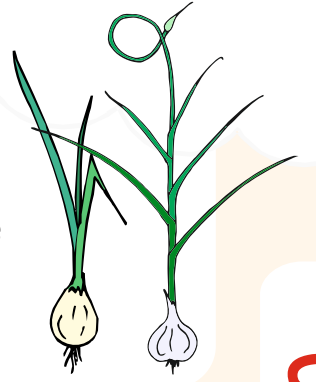
Červenec se podle některých jmenuje podle červených plodů. Jiní myslí, že se jmenuje podle červce (hmyz), ze kterého se vyrábí červená barva (karmín).

Co červenec nedovaří, srpen nedopeče.

Co děláme v zahradě?

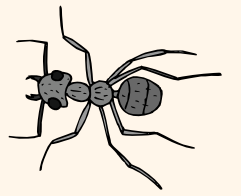
Na záhoncích průběžně odstraňujeme odkvetlé květy. Tím rostliny podněcujeme k dalšímu kvetení. Vyséváme letní ředkvičky a saláty. Záhonky zaléváme, kypříme půdu, okopáváme. **Sklízíme ovoce. Sbíráme semínka, sklízíme a sušíme cibuli a česnek.**

Inspirace na červenec

Nejcennějším **pokladem je pro zahradníka půda**. Jak se o půdu na své zahradě stará, takovou úrodu má a podle toho i zahrada vypadá. Pojďme ji tedy prozkoumat trochu zblízka.

Nejprve můžeme půdu **prozkoumat lupou**. Zjistíme, že se v ní nachází spousta různých věcí od kamínků přes kořínky až po různé živočichy. **Půda je plná života**. Můžeme si to jednoduše ověřit. Stačí vzít velkou PET lahev bez víčka, přepůlit a horní polovinu obráceně vložit do spodní (jako trychtýř). Horní část naplníme hlínou ze zahrady. Dáme na světlo a počkáme. Půdní živočichové utíkají před světlem dolů a hrdlem lahve propadávají na dno. Tam si je můžeme prohlédnout.

Z půdy se dá také tvořit. Pokud ji smícháme s vodou, můžeme půdou malovat obrazy. Pak můžeme v zahradě uspořádat vernisáž. Nebo můžeme vytvářet různé sošky obyvatel zahrady. Při jejich výrobě využijeme i různé větvičky, listy, kamínky. Hotové sošky pak umístíme do zahrady tam, kde bychom dané živočichy mohli potkat.

Hra

Pokud nám zbude trochu hlíny, můžeme ji ještě využít k učení a zábavě. Děti mohou **modelovat písmena nebo tvary**, které si vylosují předkreslené na kartičkách. Pro větší legraci můžeme modelovat vylosovaný tvar všichni, ale **poslepu**. Oceníme, komu se to povede nejlépe.

PONDĚLÍ

ÚTERÝ

STŘEDA

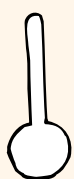
ČTVRTEK

PÁTEK

SOBOTA

NEDĚLE

V červenci bylo nejčastěji takovéto počasí (zakroužkuj)

Co jsme se zajímavého dověděli/naučili/viděli

.....

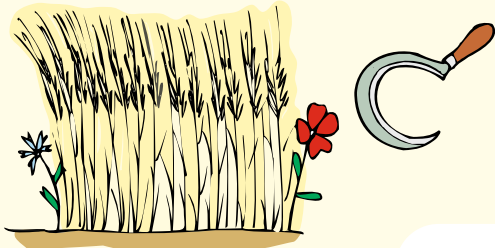
.....

.....

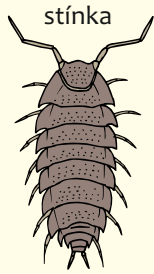
LÉTO

SRPEN

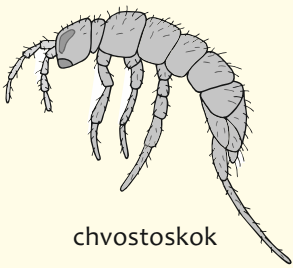
Na polích zraje obilí a vrcholí žně. Dříve se obilí sklízelo ručně srpem. A právě tento nástroj dal měsíci jméno.

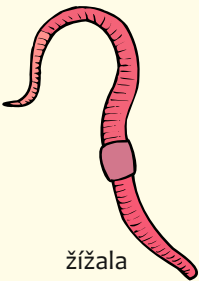
Srpnové velké rosy oznamují pěkné časy.

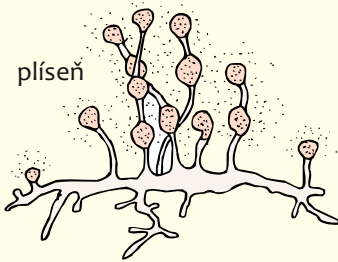
stínka

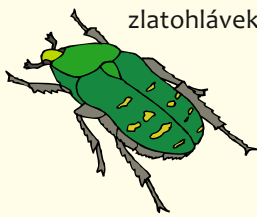
chvostoskok

žížala

plíseň

zlatohlávek

Co děláme v zahradě?

Sklízíme dozrávající ovoce a zeleninu. Sbíráme semínka a bylinky. Vyséváme polníček, čínské zelí nebo špenát. Množíme jahody a také řízkuje ovocné keře.

Inspirace na srpen

Kompost je místo plné života. Na první pohled působí nevábne, ale při bližším prozkoumání zjistíme, že je to **ohromné velkoměsto**. Žije zde množství drobných živočichů. Tito živočichové nepřetržitě pracují na tom, aby se ze zbytků rostlin, které sem vyhazujeme stal kompost, kterým můžeme hnojit záhonky a dodávat tak půdě a rostlinám potřebné živiny. Stačí kompost prohrábnout lopatkou a prozkoumat lupou.

Jak jsou místní **živočichové pracovití**, si můžeme i jednoduše ověřit. Vezmeme si větší sklenici a postupně v ní vytváříme vrstvy písku a hlíny. Nahoru dáme trávu nebo čerstvé listy. Z kompostu vezmeme několik žížal a dáme je do sklenice. Celou sklenici nakonec obalíme tmavým papírem. Dáme na stinné místo a pravidelně sledujeme, co se děje pod papírem. Pokus trvá několik dní, ale zjistíme, že žížaly ve sklenici rozhodně nezahálí. Nezapomeňme je ale zase pustit domů.

Můžeme také přímo **v kompostu sledovat**, jak dlouho jeho obyvatelům trvá zpracovat různé věci. Zahrabeme do kompostu, co nás napadne (celé jablko, ohryzek, větev, slupky...). Místo označíme klacíkem, na který přiděláme cedulku s nakreslenou zakopanou věcí. Za týden se na věci podíváme. Co se stalo? Takto můžeme kontrolovat každý týden, dokud vše nezmizí.

Hra

V kompostu žijí také **stonožky**. Prolézají všechny škvíry a hledají, co by ulovily k snědku. Pojdme si na ně zahrát. **Uděláme vláček**. Pak procházíme zahradou a prolézáme i zastrčené kouty. Nevyhýbáme se žádné překážce. Přelézáme přes kmeny, kopečky, prolétáme se mezi stromy, prolezeme křovím. Stonožka se nesmí rozpojit. Ve vedení stonožky se střídáme.

stonožka

PONDĚLÍ

ÚTERÝ

STŘEDA

ČTVRTEK

PÁTEK

SOBOTA

NEDĚLE

V srpnu bylo nejčastěji takovéto počasí (zakroužkuj)

Co jsme se zajímavého dověděli/naučili/viděli

.....

.....

.....

LÉTO

ZÁŘÍ

Koncem září někteří jeleni občas zaříví (zařvou), a proto se září jmenuje září.

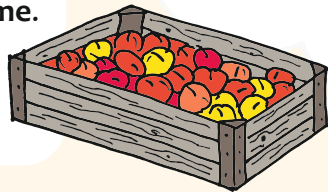
Hra

Klacíkem do hlíny nebo křídou na zem **nakreslíme pavučinu**. Jeden z hráčů je pavouk, ostatní jsou mouchy. **Pavouk se snaží chytit všechny mouchy**, ale ty mu utíkají. Hráči se mohou pohybovat jen po vlákních pavučiny. Koho pavouk chytí zůstává na místě stát. Ostatní mu mohou pomoci, když ho podlezou.

Co děláme v zahradě?

Stále sklízíme ovoce a zeleninu. Ukládáme **ovoce do sklepa, zavařujeme**. Sbíráme ořechy. Okopáváme a **ryjeme** záhony po sklizni. **Hnojíme** kompostem. Zastříhneme levanduli.

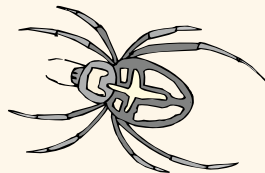
Ozve-li se v září hrom, bude zavát každý strom.

Inspirace na září

Září také bývá **nazýváno babím létem**. Vzduchem poletují dlouhá stříbřitá vlákna pavučin, na jejichž konci nalezneme malé pavoučky. Ti se na pavučině vydávají na cestu za novým domovem.

Kdo to je pavouk? Hodně lidí si myslí, že je to hmyz, ale když si pavouka pořádně prohlédneme pod lupou, zjistíme, že na rozdíl od hmyzu má 8 nohou, 8 očí, nemá žádná tykadla a hlavu má srostlou s hrudí (hlavohrudí). Z modelíny nebo hlíny si můžeme udělat model pavouka a třeba včely. Pak můžeme oba modely porovnat a najít ještě více rozdílů.

Pavouci jsou **známí svými pavučinami**. Každá pavučina je jiná. Nevěříte? **Udělejme si sbírku pavučin**. Budeme potřebovat dětský zásyp, černý papír (lépe tvrdý) a lak na vlasy. Vyhlédnutou pavučinu pořádně zaprášíme zásypem (dáváme pozor, abychom pavučinu nezničili). Na černý papír nanese vrstvu laku, a ještě, než uschne, nabereme opatrně pavučinu na papír. Necháme zaschnout. První pokusy nebývají tak vydařené, ale je třeba vytrvat.

PONDĚLÍ

ÚTERÝ

STŘEDA

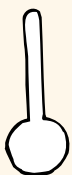
ČTVRTEK

PÁTEK

SOBOTA

NEDĚLE

V září bylo nejčastěji takovéto počasí (zakroužkuj)

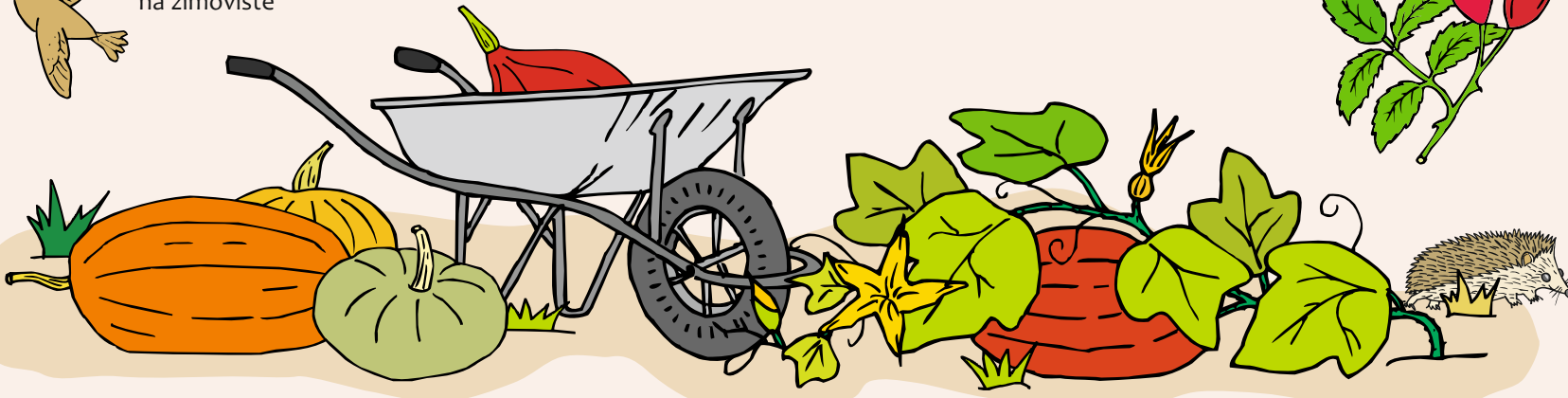
Co jsme se zajímavého dověděli/naučili/viděli

ŘÍJEN

Měsíc své jméno získal podle jelení říje, kdy se v lesích jeleni ozývají hlasitým troubením.

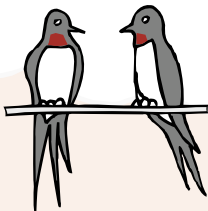

Někteří ptáci odlétají na zimoviště

Mrkev

Petržel

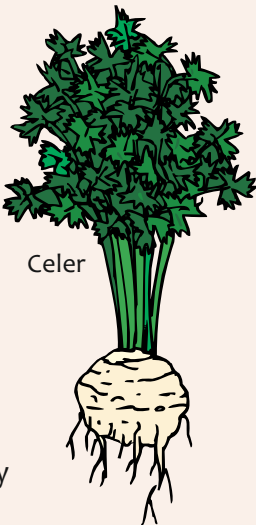

Čím déle vlaštovky u nás v říjnu prodlévají, tím déle pěkné dny potrvají.

PODZIM

Hra

Zahrajme si pantomimu. Není to nic složitého. Jeden předvádí zvíře, které můžeme najít v zahradě. Může se různě pohybovat, ale **nesmí vydat ani hlásek**. Ostatní hádají, které zvíře je. Kdo uhodne, jde předvádět další zvíře. Pomoci nám mohou kartičky s připravenými názvy nebo obrázky zvířátek, z nichž losujeme.

Celer

Inspirace na říjen

V říjnu se většina rostlin **začíná chystat na zimu**. Vytváří semínka, ze kterých na jaře vyrostou nové rostliny. Při bližším pohledu pod lupou zjistíme, že každý druh rostliny má semínka jiná. Jejich vzhled často záleží na tom, jakým způsobem se šíří do okolí.

Až půjdeme na procházku, **vezmeme si s sebou sáček, do kterého si semínka posbíráme**. Nebo s sebou můžeme vzít vycpanou froté ponožku na provázku. Když ji budeme tahat za sebou, nachytají se na ponožku semínka, která se chytají na různé živočichy. **Posbíraná semínka si pak po návratu pořádně prohlédneme lupou**. Také můžeme vyzkoušet, kolik semínek se nám nachytalo na podrážkách. Jednoduše vyšťouráme hlínu z podrážek, dáme na vlhkou vatu a umístíme na parapet. Pravidelně rosíme.

Suché části rostlin můžeme také **využít pro tvoření**. Z keramické hlíny si rozválíme placku. Na placku rozmístíme tužší části rostlin nebo listy. Překryjeme pečícím papírem a několikrát přejedeme válečkem. Nakonec sundáme papír a odstraníme rostliny. Necháme uschnout. Můžeme dozdobit barvami.

PONDĚLÍ

ÚTERÝ

STŘEDA

ČTVRTEK

PÁTEK

SOBOTA

NEDĚLE

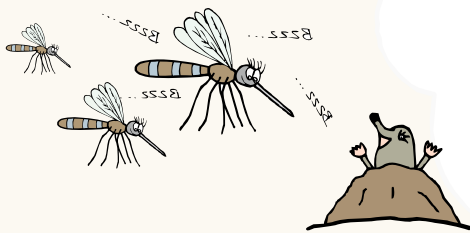
V říjnu bylo nejčastěji takové počasí (zakroužkuj)

Co jsme se zajímavého dověděli/naučili/viděli

LISTOPAD

Měsíci dalo jméno zbarvující se listí, které opadává ze stromů.

Když krtek v listopadu ryje, budou na Vánoce létat komáři.

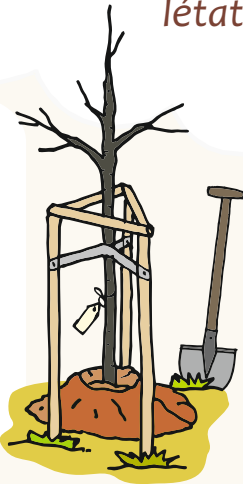
Hra

Vítr nezbeda poletuje a shazuje listy ze stromů. Pojdme si na takové **větrné nezbedy** zahrát. Pro každého hráče budeme potřebovat fáborek z krepového papíru. Ten si zastrčíme jedním koncem zezadu za kalhoty. Hra může začít. Každý se snaží posbírat co nejvíce fáborků ostatních, ale zároveň si uchránit ten svůj.

Co děláme v zahradě?

Vysazujeme česnek, ořezáváme větve, shrabujeme listí, ryjeme záhony. Zakrýváme citlivější rostliny, abychom je ochránili před mrazem. Okrasné traviny svážeme. Ostříháme, odpustíme a zazimujeme jezírka. Můžeme založit nový kompost.

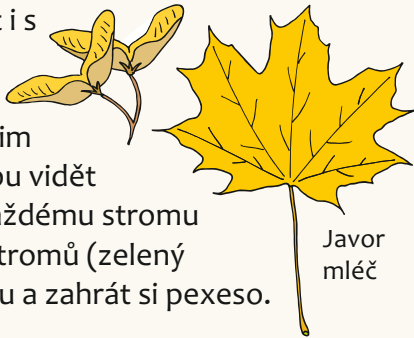

Inspirace na listopad

K listopadu patří **zbarvené listí** a jeho opadávání. Stromy se tak chystají na nadcházející zimu. Barevné listí láká k různým hrám a tvoření. Z listí můžeme skládat mandaly nebo jím vybarvovat obrázky, namalované na zem křídou nebo klacíkem. Z listí se také dají skládat růže.

Když fouká vítr a listí padá ze stromu, **můžeme si zahrát hru na nejlepšího lovce**. Soutěžíme, komu se podaří chytit nejvíce padajících listů ve vzduchu. Brzy zjistíte, že to není jednoduché. Stejně můžeme hrát i s nažkami javoru, které k zemi padají jako malé vrtulníčky.

A jak je to s těmi barvami? V zelených listech se na podzim začne rozpadat zelené barvivo (chlorofyl). Díky tomu jsou vidět i jiné barvy listu, které byly dříve zakryté chlorofylem. Každému stromu se listy barví jinak. Zkusme si najít dvojice listů různých stromů (zelený a barevný list). Můžeme je přilepit na čtverečky z kartonu a zahrát si pexeso.

PODZIM

PONDĚLÍ

ÚTERÝ

STŘEDA

ČTVRTEK

PÁTEK

SOBOTA

NEDĚLE

V listopadu bylo nejčastěji takovéto počasí (zakroužkuj)

Co jsme se zajímavého dověděli/naučili/viděli

.....

.....

.....

PROSINEC

Zimní světlo je namodralé, siné, proto možná je prosinec prosincem. Nebo se měsíc jmenuje dle prosné kaše, kterou dříve lidé jedli.

Mléčná dráha v prosinci jasná, v příštím roce úroda krásná.

Co děláme v zahradě?

Sníh nahrnujeme na záhonky, abychom zajistili ochranu a vláhu. Kontrolujeme zazimované rostliny a stromy. **Vyvěsíme krmítko.** Nařežeme si **barborky do vázy.** Kácíme staré stromy a keře.

Inspirace na prosinec

V prosinci je **v zahradě klid.** Jen z jednoho místa se ozývá švitoření. Je to **krmítko, které se stalo jídelnou pro ptáčky** z širokého okolí. Na noc se často schovávají do křoví. Občas vytvářejí i skupinky. Potřebují si udržet stálou tělesnou teplotu, což je stojí hodně energie. Také se načepýří, aby je peří lépe chránilo před mrazem. Ráno je pak můžeme pozorovat, jak se zahřívají na sluníčku.

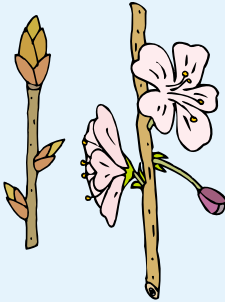
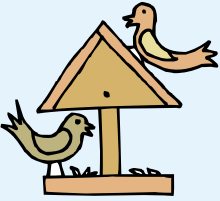
Večer okolí krmítka navštěvují i jiná zvířátka. Můžeme pozorovat třeba myši, které sbírají semínka vypadlá na zem. Sní je nebo si je nosí do svých obydlí. **Můžeme je vystopovat podle vyšlapaných cestiček** od krmítka až k jejich noře.

Na větvích stromů se **začínají zvětšovat pupeny.** Na **svatou Barboru** se dříve trhaly větvičky z třešně a dávaly do vázy. Pokud větvička vykvetla na Štědrý den, znamenalo to, že přijde hojný rok. Větvičky si můžeme také ustříhnout a sledovat, jak se pupeny zvětšují a rozkvétají.

Koncem prosince také **zdobíme stromeček pro zvířátka.** Navěšíme na něj jablka, mrkve, kukuřici nebo lojové koule pro ptáčky. Pak se ke stromečku můžeme vracet, a podle stop poznávat, které zvířátko ke stromečku přišlo.

Hra

Když napadne sníh, můžeme si **zahrát eskymáckou honičku.** Nejprve ve sněhu vyšlapeme bludiště křížících se cestiček. Pak můžeme hrát. Pravidlem je, že žádný hráč nesmí šlápnout mimo cestičku. Pokud šlápně vedle, má babu, i když nebyl chycen. Pokud není sníh, cestičky můžeme namalovat i křídou na zem.

ZIMA

PONDĚLÍ

ÚTERÝ

STŘEDA

ČTVRTEK

PÁTEK

SOBOTA

NEDĚLE

V prosinci bylo nejčastěji takové počasí (zakroužkuj)

Co jsme se zajímavého dověděli/naučili/viděli